

Ақмола облысы Егіндікөл ауданының коммуналдық қалдықтарды басқарудың 2024 – 2029 жылдарға арналған бағдарламасын бекіту туралы

Ақмола облысы Егіндікөл аудандық мәслихатының 2024 жылғы 31 қаңтардағы № 8С16 -3 шешімі

Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 365-бабы 1-тармағының 3) тармақшасына сәйкес Егіндікөл аудандық мәслихаты ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:

1. Ақмола облысы Егіндікөл ауданы бойынша коммуналдық қалдықтарды басқарудың 2024 – 2029 жылдарға арналған бағдарламасы осы шешімнің қосымшасына сәйкес бекітілсін.

2. Осы шешім алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Егіндікөл аудандық мәслихатының төрағасы

Қ.Шынтеміров

Егіндікөл аудандық

мәслихатының

2024 жылғы 31 қаңтардағы

№ 8С16-3 шешімімен

бекітілген

АҚМОЛА ОБЛЫСЫ ЕГІНДІКӨЛ АУДАНЫНЫҢ КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ 2024 – 2029 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН БАҒДАРЛАМАСЫ

Егіндікөл, 2024 жыл

Мазмұны

КІРІСПЕ	
1. ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ	
.....	
1.1. Қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайын бағалау	
1.2. Соңғы үш жыл бойынша динамикадағы қалдықтарды басқаруды талдау.....	
.....	
1.3. Қалдықтарды басқару жөніндегі іс-шараларды талдау	
1.4. Соңғы үш жыл бойынша динамикаға бөлінген қаражаттың сипаттамасы мен талдауы	
2. БАҒДАРЛАМАНЫҢ МАҚСАТТАРЫ, МІНДЕТТЕРІ ЖӘНЕ НЫСАНАЛЫ КӨРСЕТКІШТЕРІ.....	
2.1. Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттері.....	
2.2. Қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу жолдары.....	
2.3. Бағдарламаның нысаналы көрсеткіштері	

3. ҚОЙЫЛҒАН МАҚСАТТАР МЕН МІНДЕТТЕРГЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУДІҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, ЖОЛДАРЫ.
4. ҚАЖЕТТІ РЕСУРСТАР.....
5. БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ.
-

КІРІСПЕ

Егіндікөл ауданы (қаз. Егіндікөл ауданы) - Қазақстанның Ақмола облысының әкімшілік бірлігі. Әкімшілік орталығы-Егіндікөл ауылы.

Ақмола облысының оңтүстік-батыс бөлігінде орналасқан. 1971 жылы құрылған. Солтүстігінде Астрахан, шығысында және оңтүстігінде-Қорғалжын, батысында Атбасар аудандарымен шектеседі.

Ауданы 540,9 мың км². Климаты күрт континенталды, температураның үлкен ауытқуы бар. Аудан аумағындағы гидрографиялық желі нашар дамыған және шағын уақытша су ағындарымен ұсынылған. Аудан аумағының едәуір бөлігі қауырсын-типчак топтамасының құрғақ дала аймағында орналасқан. Сортаң топырақтарда жусан, қопсытқыш, қопсытқыш, шөгінділерде - бидай шөптері, шалфей және басқалары өседі.

Жануарлар әлемі: түлкі, қасқыр, қоян, жазғы көші-қон кезінде ақбөкендердің табындары кездеседі; көлдерде-суда жүзетін құстар.

Ауыл шаруашылығы аудан экономикасындағы басым бағыт болып табылады. Экономика құрылымында ол 94% алады. Ауыл шаруашылығындағы басым бағыт - егіншілік. Ауданда өсірілетін негізгі дақыл-жаздық бидай, ол тоқсан екі пайызды құрайды, қалғаны-жемдік дақылдар. Ауданның экономикалық жағдайы дәнді дақылдардың өнімділігіне байланысты. Мал шаруашылығы ауыл шаруашылығының қосымша саласы болып табылады.

Егіндікөл ауданының аумағында 2 ауылдық округ орналасқан, аудан аумағындағы елді мекендер саны 12, халық саны 5500 адамды құрайды:

Алакөл, а/о (Полтавское а., Көркем а.), Ұзынкөл, а / о (Ұзынкөл а., Тоғанас а.), Жалманқұлақ а/о (Жұлдыз а., Жалманқұлақ а.) Егіндікөл а., Қоржынкөл а., Спиридоновка а., Буревестник а., Абай а., Бауман а.

Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі іс-шаралардың сипаттамасы: коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесіне тұтынушылар (жеке және заңды тұлғалар), коммуналдық қалдықтарды жинау, әкету, қайта өңдеу, кәдеге жарату және жою қызметтерін ұсынатын ұйымдар, жергілікті атқарушы органдар және басқа да уәкілетті органдар кіреді. "Ластаушы" қағидатына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқаруға байланысты барлық шығындарды коммуналдық қалдықтардың пайда болу

көздері-тұтынушылар өтеуге міндетті. Бұдан шығатыны, коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін модернизациялау мен дамытудың жалғыз көзі тұтынушыларға көрсетілген қызметтер үшін төленетін қаражат болып табылады.

Елді мекен аумағынан коммуналдық қалдықтарды жинаудың, әкетудің, қайта өңдеудің және жоюдың тұтынылған қызметтерін өлшеуге мүмкіндік беретін есепке алу аспаптарының болмауы коммуналдық қалдықтардың пайда болуының барлық объектілерінен (халық, әлеуметтік мақсаттағы объектілер және т. б.) коммуналдық қалдықтардың жинақталу нормаларының болуын талап етеді.

Коммуналдық қалдықтардың жинақталу нормасы-бұл белгілі бір елді мекеннің тұрғындары мен шаруашылық жүргізуші субъектілерінен уақыт бірлігіне (күн, жыл) есепті бірлікке (адамға) түзілетін коммуналдық қалдықтардың мөлшері.

Жинақтау нормаларының функционалы:

1. Тұтынушылардың мүдделерін қорғау арқылы:

а) абоненттер санына емес, тек белгілі бір нормаға арналған шығындарды есептеу;
б) осы қызметтер нарығындағы бәсекелестікті күшейту жолымен көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру.

2. Көрсетілетін қызметті берушілердің мүдделерін қорғау:

а) шарттық қатынастардың негізі болып табылатын нормалар мүлдем болмаған объектілерге арналған нормаларды анықтау;

б) Бизнестің мүдделілігі, осы қызмет түрлерін, жұмыстарды ұсынудағы инвестициялық тартымдылық;

в) рұқсат етілмеген ҚТҚ полигондарының санын азайту.

Коммуналдық қалдықтардың жинақталу нормалары елді мекеннің коммуналдық қалдықтарын басқару жүйесіне әсер ететін негізгі фактор болып табылады. Бір есептік бірлікке жиналатын коммуналдық қалдықтардың мөлшері туралы сенімді ақпарат болашақта коммуналдық қалдықтардың пайда болу көлемін жоспарлауға мүмкіндік береді, соның есебінен елді мекенде коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеудің барлық тізбегін ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Коммуналдық қалдықтарды жинаудың сенімді нормаларының маңыздылығы жоғары: артық өндіріс қуаттылығына алып келеді, ал кемшілік ауданда қажетті санитарлық жағдайларды (рұқсат етілмеген полигондардың пайда болуы), коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы кәсіпорындардың тұрақты қаржылық жағдайын қамтамасыз етпейді.

Коммуналдық қалдықтарды жинаудың нақты нормаларын бекіту ауданды санитарлық тазартумен айналысатын кәсіпорындарға тікелей экономикалық тиімділікті қамтамасыз етеді. Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеуді басқару жүйесіне жаңа нормаларды енгізу жоғарыда аталған кәсіпорындардың кірістерінің өсуіне әкеледі. Осылайша, жаңа нормалар тарифтерді экономикалық негізделген деңгейге жақындатуға мүмкіндік береді және коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу

саласындағы инфрақұрылымды дамытуға ықпал етеді және осы саланың инвестициялық тартымдылығын арттырады.

Негізгі нормативтік-құқықтық құжаттар Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі, Қазақстан Республикасы Экология, Геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 01 қыркүйектегі № 347 бұйрығымен бекітілген Коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормаларын есептеудің үлгілік қағидалары, экология министрінің бұйрығымен бекітілген қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және көмуге халық үшін тарифті есептеу әдістемесі болып табылады, Қазақстан Республикасының геологиясы және табиғи ресурстары жөніндегі 2021 жылғы 14 қыркүйектегі № 377 бұйрығымен бекітілген.

Қалдықтарды басқарудың 2024 жылға арналған бағдарламасын әзірлеу Қазақстан Республикасы Экологиялық Кодексінің 365-бабының 4 тармағының 1 тармақшасына сәйкес аудандардың, аудандық және облыстық маңызы бар қалалардың жергілікті атқарушы органдары коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаларды әзірлеуді ұйымдастырады. Қалдықтарды басқару бағдарламасы қалдықтарды басқарудың негізгі стратегиялық құжатына айналады.

Қалдықтарды басқару бағдарламасы экологиялық рұқсаттың ажырамас бөлігі болып табылады.

Осы қалдықтарды басқару бағдарламасы 2024-2029 жылдарға әзірленеді және түзілетін қалдықтардың көлемі мен құрамы, оларды Жинақтау, жинау, тасымалдау, залалсыздандыру, қалпына келтіру және жою тәсілдері туралы мәліметтерді, сондай-ақ қалдықтардың түзілуін қысқарту, оларды қайта пайдалану, қайта өңдеу және кәдеге жарату үлесін ұлғайту жөніндегі ұсынылатын шаралардың сипаттамасын қамтиды.

1. ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ

1.1. Қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайын бағалау

Коммуналдық қалдықтарды басқару қалалар мен елді мекендердің инфрақұрылымының маңызды бөлігі болып табылады және ол қоршаған ортаның сапасы мен тұрғындардың денсаулығына тікелей әсер етеді. Бұл бөлім аудандағы қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайын бағалауға арналған. Жағдайды талдау қалдықтарды басқару жүйесіндегі проблемалар мен кемшіліктерді анықтайды және жақсарту аймақтарын анықтайды.

Қолданыстағы инфрақұрылым.

Ауылдық округтерде қалдықтарды жинау, тасымалдау және өңдеу объектілері мен жүйелері жоқ.

Ауыл әкімдіктері қалдықтарды жинауға арналған орындарды 12 елді мекеннің 12 анықтады. Тұрғындар қалдықтарды есепке алмай-ақ, қалдықтарды жинау үшін белгілі бір орындарға қоқысты өз бетінше шығарады.

Сақтау орнын зерттеу кезінде қалдықтардың келесі морфологиялық құрамы анықталды:

PET(E), PENH, LDPE, PP, PS, O(ther) типті пластик

электрондық қалдықтар

шыны сынықтары

тоқылған материалдардың қалдықтары

терілер

құрылыс қалдықтары

қи

құстың қиы

күл.

Халық арасында жүргізілген сауалнама барысында қалдықтардың бір бөлігін жергілікті тұрғындар тұрмыста пайдаланатыны анықталды. Мұндай қалдықтарға:

PET(E) типті пластик

шыны құтылар

қағаз

ағаш

тері

күл

құстың қиы

сабан қалдықтары

қи.

Қоршаған ортаға және адам денсаулығына теріс әсер еткеніне қарамастан, кейбір тұрғындар тұрмыстық пештерде пластик, тері, тоқыма қалдықтарын жағады.

Жергілікті тұрғындар тұрмыстық пештерде жағу кезінде мұндай қалдықтардың қауіпті қасиеттері туралы білмейді.

Төменде сауалнамаға қатысушылардың кәдеге жарату әдістері туралы ақпарат берілген, олардың үлесі пайызбен көрсетілген.

Алакөл ауылдық округі:

Сауалнамаға қатысушылар саны: 20 адам, үйлер санынан 3% құрайды.

Қалдық түрі	Кәдеге жарату тәсілі, сауалнамаға қатысқандардың үлесі					
	Қайталап пайдаланады	Қабылдау пунктіне өткізеді	Полигонға шығару үшін жинайды	Жағады	Маңындағы учаскеде жинайды	Компост немесе азық үшін пайдаланады
Пластик шөлмектер			80	20		
Химиядан жасалған пластикалық қаптама және				20		

басқа пластик қалдықтары			80			
Ш ы н ы шөлмектер			100			
Тоқыма қалдықтары			40	60		
А ғ а ш қалдықтары	20			80		
Электр құрылғылары н ы ң қалдықтары, соның ішінде батареялар м е н аккумуляторлар			100			
Сұрыптаусыз қалдықтар қоспасы (шыны, пластик, тоқыма және т. б.)			100			
Тамақ қалдықтары					20	80
Ірі қара мал/ жылқы терілері		20	80			
Ұсақ мал/ шошқа терілері			100			
Құрылыс қалдықтары (кірпіш пен бетон, пластикалық терезелер)			100			
Құс қиы			60		20	20
Сабан төсек қалдықтары				80	20	
Қи	100					
Күл	100					

Ұзынкөл ауылдық округі:

Сауалнамаға қатысушылар саны: 15 адам, үйлер санынан 3% құрайды.

Қалдық түрі	Кәдеге жарату тәсілі, сауалнамаға қатысқандардың үлесі					
				жағады		Компост немесе азық

	Қайталап пайдаланады	Қабылдау пунктіне өткізеді	Полигонға шығару үшін жинайды		Маңындағы учаскеде жинайды	ү ш і н пайдаланады
Пластик шөлмектер				100		
Химиядан жасалған пластикалық қаптама және басқа пластик қалдықтары				100		
Ш ы н ы шөлмектер		100				
Тоқыма қалдықтары				100		
А ғ а ш қалдықтары				100		
Электр құрылғылары н ы ң қалдықтары, соның ішінде батареялар м е н аккумуляторл ар		70	30			
Сұрыптаусыз қалдықтар қоспасы (шыны, пластик, тоқыма және т. б.)			100			
Тамақ қалдықтары						100
Ірі қара мал/ жылқы терілері		50	50			
Ұсақ мал/ шошқа терілері			100			
Құрылыс қалдықтары (кірпіш пен бетон, пластикалық терезелер)			100			
Құс қиы			14		86	
Сабан төсек қалдықтары			100			

Қи			30		70	
Күл	100					

Егіндікөл ауылы:

Сауалнамаға қатысушылар саны: 26 адам, үйлер санынан 2% құрайды.

Қалдық түрі	Кәдеге жарату тәсілі, сауалнамаға қатысқандардың үлесі					
	Қайталап пайдаланады	Қабылдау пунктiне өткізеді	Полигонға шығару үшін жинайды	жағады	Маңындағы учаскеде жинайды	Компост немесе азық үшін пайдаланады
Пластик шөлмектер				100		
Химиядан жасалған пластикалық қаптама және басқа пластик қалдықтары				100		
Шыны шөлмектер	50		50			
Тоқыма қалдықтары			35	65		
Ағаш қалдықтары				100		
Электр құрылғыларының қалдықтары, соның ішінде батареялар мен аккумуляторлар		70	30			
Сұрыптаусыз қалдықтар қоспасы (шыны, пластик, тоқыма және т. б.)			100			
Тамақ қалдықтары			10		20	70
Ірі қара мал/ жылқы терілері		60	10	30		
Ұсақ мал/ шошқа терілері			20	80		
Құрылыс қалдықтары (						

кірпіш пен бетон, пластикалық терезелер)			70		30	
Құс қиы	50		15		35	
Сабан төсек қалдықтары				10	90	
Қи			10		90	
Күл	30		10		60	

Егіндікөл ауданында қалдықтарды жинауға арналған орындар саны – 12.

1. Егіндікөл а. қалдықтарды жинауға арналған орын ауылдан 1 км
2. Бауман а. қалдықтарды жинауға арналған орын ауылдан 0,9 км
3. Қоржынкөл а. қалдықтарды жинауға арналған орын ауылдан 0,9 км
4. Жалманқұлақ а. қалдықтарды жинауға арналған орын ауылдан 0,9 км
5. Жұлдыз а. қалдықтарды жинауға арналған орын ауылдан 0,9 км
6. Спиридоновка а. қалдықтарды жинауға арналған орын ауылдан 0,9 км
7. Абай а. қалдықтарды жинауға арналған орын ауылдан 0,9 км
8. Ұзынкөл а. қалдықтарды жинауға арналған орын ауылдан 0,9 км
9. Тоғанас а. қалдықтарды жинауға арналған орын ауылдан 0,9 км
10. Буревестник а. қалдықтарды жинауға арналған орын ауылдан 0,9 км
11. Полтавское а. қалдықтарды жинауға арналған орын ауылдан 0,9 км
12. Көркем а. қалдықтарды жинауға арналған орын ауылдан 0,9 км

1.2. Соңғы үш жыл бойынша динамикадағы қалдықтарды басқаруды талдау

Тұрғындардың қоқыстың пайда болуы мен өздігінен шығарылуын есепке алмауына байланысты пластикалық қалдықтар, шыны ыдыстар және басқа да қалдықтар сияқты дана бұйымдардың көлемін анықтау мүмкін емес.

Халық даналық бұйымдар қалдықтарының түзілуін есепке алмайтындығын ескере отырып, Қалдықтарды басқару бағдарламасын әзірлеу кезінде мұндай қалдықтардың сандық және сапалық көрсеткіштері ескерілмейді. Сонымен қатар, сауалнама барысында ауылдық округтер тұрғындарының үлесіне қалдықтарды кәдеге жарату түрлері мен тәсілдері анықталды. Бұл деректер осы Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттерін айқындау кезінде пайдаланылатын болады.

Елді мекендердің тұрғындары күл мен қидың пайда болуының шамамен көлемін көрсетеді. Бұл ретте, мұндай қалдықтардың 50% астамы тұрмыста тыңайтқыш, тұрмыстық пештерде қатты отын және т. б. түрінде пайдаланылады.

Халық 229,06 тонна қиды полигонға шығарады, сондай-ақ, 229,06 тонна қи қоса берілген учаскеде орналастырылады.

Күлді полигонға шығару 136,7 тоннаны құрайды және қоса беріліп отырған учаскеде ауылдық елді мекендердің сауалнамалық деректеріне сәйкес 136,7 тонна орналастырылады.

Егіндікөл ауданында қатты тұрмыстық қалдықтарды әкету сұрыптау және қайта өңдеу бойынша ресми тіркелген кәсіпорындар мен ұйымдар жоқ. Халық ҚТҚ өздігінен шығаруды жүзеге асырады.

Егіндікөл ауылында ҚТҚ шығаруға арналған бір мамандандырылған техника (қоқыс тасушы) бар. Сондай-ақ, Егіндікөл ауылында ҚТҚ жинауға арналған 30-дан астам контейнер орналастырылған.

ҚТҚ бөлек жинауға және сақтауға арналған контейнер жоқ.

1.3. Қалдықтарды басқару жөніндегі іс-шараларды талдау

Егіндікөл ауданында жаңа полигондар салу үшін АЕМ-де 1 жер актісі бар. Барлық басқа елді мекендер бойынша ҚТҚ үшін жер учаскелерін бөлу туралы шешім бар.

1.4. Соңғы үш жыл бойынша динамикаға бөлінген қаражаттың сипаттамасы мен талдауы

Қалдықтарды жинаудың қолданыстағы 12 орнын заңдастыруға, сондай-ақ ауылдық елді мекендер бойынша өнеркәсіптік алаңдарды ашуға 2021-2023 жылдар аралығында аудандық бюджеттен және облыстық бюджеттен ақшалай қаражат бөлінген жоқ.

ТЭН әзірлеу үшін ақша бөлу туралы табиғатты қорғау басқармасына бюджеттік өтінімдер берілді - бас тартылды.

2. БАҒДАРЛАМАНЫҢ МАҚСАТТАРЫ, МІНДЕТТЕРІ ЖӘНЕ НЫСАНАЛЫ КӨРСЕТКІШТЕРІ

2.1. Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері.

Қалдықтарды басқару бағдарламасының міндеттері:

1. жинақталған және түзілетін қалдықтардың көлемін біртіндеп қысқартуға бағытталған белгіленген көрсеткіштерге қол жеткізу болып табылады.

1-мақсат. Өндіріс және тұтыну қалдықтарымен жұмыс істеу саласындағы басқару жүйесін жетілдіру.

2-мақсат. Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинау аумақтарының санитарлық және экологиялық жағдайын жақсарту.

3-мақсат. Өндіріс және тұтыну қалдықтарын бөлек жинау және тасымалдауды жақсарту;

4-мақсат. Өндіріс және тұтыну қалдықтарын уақтылы шығаруды қамтамасыз ету. Бағдарламаны іске асыру процесінде қойылған мақсаттарға қол жеткізу үшін мынадай міндеттер шешілуі тиіс:

- пайда болған қалдықтардың көлемін азайту;

- өндіріс және тұтыну қалдықтарымен жұмыс істеу және қайталама ресурстарды пайдалану саласында бірыңғай ақпараттық орта құру және қолдау;

- өндіріс және тұтыну қалдықтарымен жұмыс істеу жүйесін жаңғырту;

- қалдықтарды орналастырудың рұқсат етілмеген үйінділерін жою.

Бағдарламаның мақсаттарына қол жеткізу оны іске асыру үшін кешенді іс-шаралар өткізу арқылы жүзеге асырылатын болады. Іс-шаралар жоспарында Бағдарламаны іске асыру жөніндегі шаралар көзделген және орындаушылар, іске асыру мерзімдері, сондай-ақ қаржыландыру көздері мен көлемі көрсетілген. Бағдарламаның міндеттері-Жоспарлы кезең шеңберінде қол жеткізуге болатын жұмыс көлемін болжай отырып, қойылған мақсатқа қол жеткізу жолдарын, неғұрлым тиімді және экономикалық негізделген әдістермен айқындау.

Қалдықтарды кешенді басқару негіздерін құрылымдау келесі аспектілерді қамтиды:

Генезис - білім беру көздері, технологиялық пайдалану процестері, қалдықтар туралы бастапқы ақпарат (қалдықтарды түгендеу).

Талдау – физика-техникалық, технологиялық, экономикалық, ресурстық, әлеуметтік

Базис - нормативтік-әдістемелік құжаттама.

Синтез - қалдықтарды - паспорттау.

Қалдықтарды кешенді басқаруды жүзеге асыру үшін қалдықтарды басқару саласындағы саясат компоненттерінің болуы қажет, атап айтқанда: қалдықтардың барынша алдын алуды және қайталама пайдалануды ынталандыратын немесе міндеттейтін құжаттар пакетін әзірлеу және қолдану;

- қалдықтармен жұмыс істеу әдістерінің экологиялық параметрлерін белгілеу;

- қалдықтармен жұмыс істеуді жоспарлауды жүзеге асыру үшін құрылым құру (үйлестіру орталығы);

өндірушілердің қалдықтарды орналастыруға жауапкершілігі қағидаттарын әзірлеу.

Қалдықтарды кәдеге жарату бағдарламасының мақсаттарын анықтау және стратегияны жоспарлау кезінде қалдықтарды кешенді басқарудың белгілі бір иерархиясы туралы түсінік алған жөн. Мұндай иерархия, ең алдымен, қалдықтарды бастапқы азайту, содан кейін қайталама азайту бойынша іс-шаралар қарастырылуы керек дегенді білдіреді: қалдықтардың қалған бөлігін қайта пайдалану және қайта өңдеу және ең соңғы кезекте-пайда болуынан аулақ бола алмаған және қайта өңдеуге келмейтін қалдықтарды жою немесе көму жөніндегі іс-шаралар.

Қалдықтарды басқару бағдарламасының мақсаттары мен міндеттері ауданның, қаланың немесе елдің нақты мақсаттары мен жағдайларына байланысты өзгеруі мүмкін. Алайда, жалпы алғанда, қалдықтарды басқару бағдарламасының мақсаттары мен міндеттері келесі элементтерді қамтуы мүмкін:

Осы қалдықтарды басқару бағдарламасының мақсаттары:

1. Коммуналдық қалдықтардың түзілу көлемін қысқарту

2. Коммуналдық қалдықтарды басқару шығындарын азайту
 3. Қоғам денсаулығын қорғау;
 4. Тұрақты тұтыну мен өндіріске ықпал ету болып табылады.
- Алға қойылған мақсаттарға жету үшін келесі міндеттерді орындау қажет:
1. Қалдықтарды жинау мен тасымалдаудың тиімді жүйесін әзірлеу және енгізу;
 2. Халықтың хабардарлығын арттыру;
 3. Қалдықтарды қайта өңдеу және өңдеу үшін инфрақұрылымды әзірлеу;
 4. Стратегияны түзету үшін бағдарлама нәтижелерін бақылау және бағалау.

2.2. Қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу жолдары.

Қалдықтарды тиімді басқару кешенді және жүйелі тәсілді, сондай-ақ барлық мүдделі тараптардың белсенді өзара іс-қимылын талап етеді. Алға қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу үшін күш-жігерді аудан ішінде ғана емес, облыстың басқа аудандарымен ынтымақтастықты іске асыру қажет. Келесі қадамдарды орындау қажет:

1. Тиімді инфрақұрылымды дамыту:

Қалдықтарды жинау, тасымалдау және өңдеу үшін объектілерді салу және жаңғырту.

Шығындарды азайту үшін жинау және тасымалдау маршруттарын оңтайландыру.

2. Ақпараттық кампаниялар мен білім беруді енгізу:

Қалдықтарды сұрыптау және кәдеге жарату ережелері туралы халыққа оқыту іс-шараларын ұйымдастыру.

Халықтың хабардарлығы мен жауапкершілігін арттыру үшін ақпараттық кампаниялар өткізу.

3. Ынталандыру жүйесі:

Қалдықтардың азаюын және қайта өңдеуді арттыруды ынталандыру үшін қалдықтарға салынатын салықтар сияқты экономикалық механизмдерді енгізу.

Қайта өңдеуге және қалдықтарды азайтуға белсенді қатысатындар үшін сыйақы немесе жеңілдік бағдарламаларын қолдау.

4. Мониторинг және бағалау:

Қалдықтардың көлемін, жинау және қайта өңдеу тиімділігін бақылау үшін мониторинг жүйесін құру.

Бағдарлама нәтижелеріне тұрақты бағалау жүргізу және алынған мәліметтерге сәйкес стратегияны бейімдеу.

5. Мүдделі тараптармен ынтымақтастық:

Қалдықтарды басқару процесіне жеке компанияларды, үкіметтік емес ұйымдарды және жұртшылықты тарту.

Ресурстарды біріктіру және күш-жігерді үйлестіру үшін жергілікті өзін-өзі басқару органдарымен серіктестік.

6. Заңнама мен нормативтерді сақтау:

Қалдықтарды басқару саласындағы тиісті заңнамалар мен нормативтерді тұрақты жаңарту және сақтау.

Халықаралық келісімдер мен стандарттарды, егер олар қолданылса, сақтау.

7. Инновация және зерттеу:

Қалдықтарды басқарудың жана тәсілдерін табуға және олардың қоршаған ортаға әсерін азайтуға бағытталған ғылыми-инновациялық жобаларды қолдау және қаржыландыру.

8. Қаржылық тұрақтылық:

Ашық қаржыландыру және бюджеттеу жүйесін қоса алғанда, қалдықтарды басқару бағдарламасы үшін тұрақты қаржылық модель әзірлеу.

9. Мониторинг және тәжірибе алмастыру:

басқаруда күш біріктіру үшін басқа аудандармен ынтымақтастық.

2.3. Бағдарламаның нысаналы көрсеткіштері

Қалдықтарды басқару бағдарламасының нысаналы көрсеткіштері нақты, өлшенетін, қол жеткізуге болатын, өзекті және уақыт бойынша шектеулі болуы тиіс (SMART критерийлері). Қалдықтарды басқару бағдарламасының мақсатты көрсеткіштерінің кейбір мысалдары:

Полигонға жіберілетін қалдықтардың жалпы көлемін азайту:

Мақсаты: полигонға жіберілетін қалдықтардың жалпы көлемін 5 жылдық кезеңнің соңына қарай 20%-ға азайту.

Өлшем: жыл сайын полигонға жіберілетін тонна қалдықтардың саны.

Мақсаты: 2 жыл ішінде аудан аумағының 75% қалдықтарды бөлек жинау мен сұрыптаудың стандартты тәжірибесіне қол жеткізу.

Өлшем: ұйымдастырылған бөлек алымы бар аумақтың пайызы

Парниктік газдар шығарындыларын азайту:

Мақсаты: қалдықтарды басқару саласындағы барлық қолданыстағы заңнамалық нормалар мен стандарттарға сәйкестікті қамтамасыз ету.

Өлшем: сәйкестікті тексеру және тексеру нәтижелері.

Мақсатты көрсеткіштер қалдықтарды басқару бағдарламасының нақты мақсаттары мен міндеттеріне бейімделуі керек және белгіленген мақсаттарға қол жеткізуді қамтамасыз ету үшін үнемі бақыланып, бағалануы керек.

3. ҚОЙЫЛҒАН МАҚСАТТАР МЕН МІНДЕТТЕРГЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУДІҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, ЖОЛДАРЫ

Негізгі бағыт қалдықтарды басқару инфрақұрылымын жаңғырту болып табылады: негізгі бағыттардың бірі қалдықтарды жинау, тасымалдау, қайта өңдеу және кәдеге жарату үшін инфрақұрылымды жаңғырту және дамыту болып табылады. Бұған

заманауи құрастыру пункттерін салу, бөлек жинауға арналған контейнерлерді орнату және тасымалдау жүйесін жаңарту кіреді.

Жиналған жерде сұрыптау және бөлек жинау: үй шаруашылықтары мен кәсіпорындар деңгейінде қалдықтарды бөлек жинауды ынталандыру маңызды бағыт болып табылады. Бұл қайта өңдеу және кәдеге жарату процестерін оңтайландыруға мүмкіндік береді.

Қайта өңдеу мен кәдеге жаратуды ынталандыру: бағдарлама қайта өңдеу компанияларымен серіктестік құру және қайта өңдеу материалдары үшін жергілікті нарықтардың дамуын қолдау арқылы қайта өңдеу мен кәдеге жаратуды белсенді түрде ынталандырады.

Білім беру және халықты ақпараттандыру: бағдарламаны сәтті жүзеге асыру үшін бөлек жинау, тұрақтылық және экологиялық жауапкершілік ережелері туралы жұртшылықты қалыптастыру және хабардар ету маңызды.

Қойылған мақсаттарға жету жолдары:

Ұзақ мерзімді стратегияны әзірлеу және енгізу: бағдарлама мақсатқа жетудің нақты қадамдары мен мерзімдерін анықтайтын қалдықтарды басқарудың ұзақ мерзімді стратегиясын әзірлеуді және енгізуді қарастырады.

Инфрақұрылымға инвестициялар: бағдарлама құрастыру пункттерін, қайта өңдеу зауыттарын және тасымалдау жүйелерін қоса алғанда, инфрақұрылымды жаңғыртуға және салуға қаражат бөлуді көздейді.

Заманауи технологияларды енгізу: бағдарлама контейнерлерді толтыруды бақылау жүйелері және ГАЗ технологияларын қолдана отырып, қалдықтарды жинау маршруттарын оңтайландыру сияқты заманауи технологияларды енгізуге бағытталған.

Ауылдық округтер аумағында полигондар салудың баламасы -кейіннен қалдықтарды (пластмасса, шыны ыдыстар, қағаз) қабылдау мүмкіндігі болатын Егіндікөл ауданы бойынша қалдықтарды сұрыптайтын қабылдау пункттерін ашу.

Егіндікөл ауданы бойынша қалдықтарды сұрыптай отырып қабылдау пункттерін ашу табиғатты қорғау іс-шараларын орындау кезінде жобаланатын объект ауданының қоршаған ортаға әсері не экологиялық жағдайына ерекше әсер етпейтін болады.

Егіндікөл ауданы бойынша Егіндікөл ауданының төрт елді мекенінде қалдықтарды сұрыптайтын қабылдау пункттерін ашу қажет, мысалы: Егіндікөл ауылы, Ұзынкөл ауылы, Полтавское ауылы, Қоржынкөл ауылы, бұл жақын маңдағы ауылдарды қайта өңделетін қалдықтарды сұрыптаумен және қабылдаумен қамтуға мүмкіндік береді.

Егіндікөл ауылы, халық саны 3495 адам, ауалар – 1165, қалдықтарды сұрыптай отырып қабылдау пункттерін ашу округтің барлық елді мекендерін қайта өңделетін қалдықтарды сұрыптаумен және қабылдаумен қамтуға мүмкіндік береді.

Ұзынкөл ауылдық округі 2 елді мекенді құрайды, халық саны 577 адам және 192 аула.

Алакөл ауылдық округі 2 елді мекенді құрайды, халық саны 610 адам.

Осылайша, халықты қайта өңделетін қалдықтарды сұрыптаумен және қабылдаумен қамту Егіндікөл ауданының басым бөлігін құрайды.

Қабылдау пункттері бойынша жобаларды іске асыру үшін ауданы кемінде 100 м² үй-жай қажет.

ҚТҚ-ны бөлек жинау және сақтау үшін контейнерлер сатып алу қажет.

Жоғарыда аталған барлық жұмыстар жобалау-сметалық құжаттаманы әзірлеуді және қажетті қаржы қаражатын бөлуді талап етеді.

4. ҚАЖЕТТІ РЕСУРСТАР

Бағдарламаның бюджеті: Қалдықтарды басқару бағдарламасын іске асыруға бөлінген жалпы бюджетті көрсету. Бұл бағдарламаны орындау барысында бастапқы қаржыландыруды да, күтілетін қосымша шығындарды да қамтиды.

Қаржыландыру көздері: мемлекеттік бюджеттер, жергілікті салықтар, гранттар және басқалары сияқты бағдарламаны қаржыландыру көздерінің сипаттамасы.

Инвестицияларды қаржыландыру: құрастыру пункттерін, қайта өңдеу зауыттарын салу және қажетті техниканы сатып алу сияқты инвестициялық жобаларға бөлінген қаржыландыруды көрсету.

Қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаның іс-шараларын қаржыландыру көзі жергілікті бюджет, облыстық бюджет болып табылады.

Адами ресурстар:

Персонал: Қызметкерлердің қажетті санын, олардың біліктілігін және бағдарламаны іске асырудағы рөлін анықтау.

Персоналды оқыту және дамыту: Бағдарламаны сәтті жүзеге асыруды қамтамасыз ету үшін персоналды оқыту және дамыту жоспарларының сипаттамасы.

Инфрақұрылым:

Қалдықтарды жинауға және тасымалдауға арналған инфрақұрылым: қалдықтарды жинауға, тасымалдауға және уақытша сақтауға арналған инфрақұрылымды жаңғыртудың жай-күйі мен жоспарларын көрсету.

Қайта өңдеу және кәдеге жарату инфрақұрылымы: қайта өңдеу зауыттары мен тиісті инфрақұрылымды салу және жаңғырту жөніндегі жай-күйі мен жоспарларының сипаттамасы.

Технологиялық ресурстар:

Техникалық жабдықтар: Бағдарламаны тиімді іске асыру үшін қажетті техникалық жабдықты көрсету.

Ақпараттық жүйелер: қалдықтарды бақылау және басқару үшін қажетті Ақпараттық жүйелер мен бағдарламалық жасақтаманың сипаттамасы.

Серіктестік қатынастар:

Серіктестер және ынтымақтастық: Қосымша ресурстар немесе сараптама ұсына алатын ұйымдармен, кәсіпорындар және ҰЕҰ-мен серіктестік қатынастарды көрсету.

Азаматтық қоғам: Бағдарламаны жүзеге асыруға жұртшылық пен еріктілерді тарту шараларының сипаттамасы.

Уақытша шектеулер:
Орындау кестесі: Жобалар мен іс-шараларды бастауды және аяқтауды қоса алғанда, бағдарламаның негізгі кезеңдерін іске асыру үшін уақыт шеңберін белгілеу.

Мониторинг және бағалау: Прогресс пен нәтижелерді үнемі бақылауға арналған бақылау және бағалау жүйесінің сипаттамасы.

5. ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫН ІСКЕ АСЫРУ АЯСЫНДА ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ЖОСПАРЫ

Жыл	Қаржыландыру көлемі, мың теңге
2024- 2029	Бюджетке сәйкес *

Ескерту * - қаржыландыру көлемі тиісті жылға арналған бюджетті 77 қалыптастыру кезінде нақтыланатын болады.

Облыстық және жергілікті бюджет қалдықтарды басқару бағдарламасының барлық тармақтарын іске асыруды қаржыландыру көзімен басқарма қаржы қаражатының санын, қаржыландыру мерзімдерін, бағдарламада көзделген шараларды жүргізудің кезектілігін айқындайды.

* Түзетуден кейін қосымша инфрақұрылымдар анықталады, сондай-ақ қайта өңделетін қалдықтардың жинақталу көлемі анықталады.

6. ЕГІНДІКӨЛ УДАНЫ БОЙЫНША ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫН ІСКЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ

р/с №	Іс-шаралар	Орындау мерзімі	Іс-шараларды іске асыруға арналған қаражат	Ескерту
1	2	3	4	5
1.	Нормативтік құжаттарды уақтылы әзірлеу	2024 жыл	Қаржыландыруды қажет етпейді	
2.	Қайта өңделетін қалдықтардың (пластмасса, шыны ыдыстар, қағаз) көлемін анықтау және есепке алуды жүргізу үшін 2 жыл ішінде мониторинг жүргізу	2025-2026 жылдары	ЖБ	
	Қалдықтардың пайда болуы мен жинақталуы бойынша мониторингтік			

3.	деректерді жүргізетін штаттан тыс қызметкерлердің қажетті санын анықтау	2025 жылғы наурыз	ЖБ	
4.	Қалдықтардың пайда болуы мен жинақталуы бойынша мониторингтік деректерді жүргізетін штаттан тыс қызметкерлерге еңбекақы төлеу	2025-2026 жылдары	ЖБ	
5.	Соңғы 2 жылдағы мониторингтік деректер негізінде ҚББЖ түзету	2026 жыл (4-тоқсан)	ЖБ	
6.	Егіндікөл ауылында ҚТҚ полигонын салу жобасын іске асыру	2026-2027 жылдары	ОБ, РБ	
7.	ҚТҚ қалдықтарын шығару үшін 5 бірлік мөлшерінде мамандандырылған техника сатып алу	2026-2027 жылдары	ОБ, ЖБ	
8.	Егіндікөл ауылының жобаланатын полигонында ашылу кезінде қамтылған персонал саны 15 адам	2026 -2027 жылдары	Кәсіпорындардың, ұйымдардың өз қаражаты	
9.	Халықпен қалдықтарды жабдықталмаған орындарда рұқсатсыз орналастыруға жол бермеу туралы түсіндіру сипатындағы іс-шараларды өткізу	2024-2029 жылдары	Қаржыландыруды қажет етпейді	

10.

Қалдықтарды жинау
, тасымалдау және
кәдеге жарату,
өндіру және тұтыну,
қоршаған ортаның
ластануының алдын
алуға бағытталған
іс-шараларды
жүргізу

2026-2028 жылдары

			қаржыландыруды қажет етпейді	
11.	Жиналған орындардан Шарт бойынша бөгде ұйымдармен қалдықтарды шығару және кәдеге жарату	2026-2028 жылдары	Ауыл және ауылдық округ әкімдіктерінің өз қаражаты	

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК